

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri predpoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo.

Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v «Narodni tiskarni», ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo «Gorice». Oglasi se računijo po petivrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska „Narodna tiskarna“ (odgov. J. Marušič).

Bohinjska železnica vsprejeta!

(Konec.)

Ali seveda korist od gradnje železnice je le mimogredoča, dokler traja gradnja železnične proge. Glavna korist od železnice nastopi pa še le potem, ko se odpre ista promet.

V koliko pa bode koristila nam goriškim Slovincem bohinjska železnica potem, ko se odpre na istej stalni promet? Reči moramo: jako mnogo bode lahko koristila, a zato se moramo pobrigati že dosti zgodaj. V ta namen se moramo začeti gibati — gospodarski. Železnica je pripomoček gospodarskemu razvoju in je v naših časih pravi predpogoj istemu. Radi tega so vse gospodarski razvite dežele bogato oskrbljene z železnicami, katere prevažajo razne gospodarske izdelke iz kraja v kraj. Rudokopi, industrija in kmetijstvo za svoj popolen razvoj neobhodno potrebujejo železnice, a tudi v splošnem prometu so železnice blagoslov za onega, ki to prometno sredstvo zna izvrstno izkoristiti.

V tem pogledu pa smo Slovenci žal še le bori začetniki. Železnica, katero dobimo, nam bode za v prvo služila pač za prevažanje naših kmetijskih pridelkov in bode omogočila da bodemo laglje iste spravljali na trg. A to bode za sedaj tudi vse, ker družega nimamo dosti za prevažati. Radi tega se moramo požuriti, da ustanovimo novih gospodarskih podjetij, ob katerih bode železnica izborna pomagala dvigati naše slabo gmotno stanje.

Naša skrb bodi, da vsaj v krajih, pristopnih po železnici, zasnujemo podjetij, ki donajajo koristi, n. pr. v domači industriji. Ne čakajmo pa, da taka podjetja na naši zemlji zasnuje tujec, mi pa da bi mu samo pomagali polniti žepo ob suhi mezdi. Tujci izkoristijo vsako novo železnico in se že prav pridno pripravljajo, da bi — nam pred nosom — izkoristili tudi bohinjsko, ker tujec je zvit in izveden. Zato bodimo oprezni in skrbimo, da se nam tujci baš po tej železnici stoprav ne ugnezde v deželo. Potem bi se gradila železnica po našem svetu le za tuje kapitaliste, a ne za nas. Železnica nam prinese lahko srečo, ako nismo nevedni, a tudi veliko škodo, ako bodemo gledali križem rok, da jo izrablja za svoj dobiček nasprotnik našega gmotnega in narodnega obstanka.

Radi tega je od nas samih odvisno, da poslednje zaprečimo.

LISTEK.

Gospa Kordula.

Vesela igra v 2 dejanjih. Prosto posl. E. Kl. (Dalje.)

Kljunova: Ali pojde po krstnih imenih?

Bezgvčeva: Jaz menim po priimkih.

Sladkulja: Zakaj neki? Krstna imena so starejša in nespremenjena; ostanimo pri krstnih imenih.

Kordula: Naj bo tedaj! Torej moram pri sebi začeti. (Nalije sebi in dalje Bezgvčevi. Potem hoče naliti Sladkulji.)

Sladkulja: Prosim, ne še meni! Ma stoji pred Mi.

Kordula: Ne zamerite, gospa Marjana Jezičkova (jej nalije, potem Sladkulji.) Prosim, določite sladkorja, gospa

S projektom „Bohinjske“ doživimo goriški Slovenci sicer nekoliko prevare, kajti večina od nas želela je „Predelske“. Ali tej železnici so se stavile od raznih činiteljev take ovire, da ni mogla prodreti, kajti kakor razvidimo iz dr. Ferjančičevega govora, ki ga je imel v poslanski zbornici o priliki razprave o investicijskih predlogah, so bili odločni protivniki Predelske železnice celo naši najbližji kranjski sosedje. Dr. Ferjančič je namreč rekel, da — Kranjcem je bilo do tega, da dobijo železnico čez Škofjo Loko in ker to ni šlo, da se morajo zadovoljiti z „manjšim zlom“, namreč z Bohinjsko železnico, kajti Predelska bi bila za Kranjce — „večje zlo“. Ko torej ni šlo s Predelsko železnico, smemo biti zadovoljni, da dobimo Bohinjsko in to izkoristimo tako, da nam prinese zares blagoslova.

Ta proga bodi budilka našega vsestranskega narodnega napredka in ko pridirja prva lokomotiva po tej progi, prinese naj nam nje žvižg poročilo, da je nastopila za nas goriške Slovence doba narodno-gospodarskega preporoda.

V to ime kličemo: Dal Bog!

Odgovor na odgovor.

II.

„Sočin“ člankar namiguje na koncu svoje razprave, da mora priti ta zadeva v deželni zbor v razpravo, češ, deželni zbor gotovo prime za ušesa onega poslanca, katerega bode tam dr. Tuma kot pisatelja našega članka objavil. V tem se ujemamo z njim; tudi mi smo uverjeni, da mora priti ta zadeva v razpravo v deželni zbor, da občinstvo potem razsodi, kje so „sleparji našega ljudstva“.

Slovenski poslanci morajo vprašati g. dež. glavarja, ali vé, da ima v tem vprašanju dr. Tuma vezane roke ter da je primoran iz strankarskih oziror, delati proti soglasnemu sklepu deželnega zbora glede na pobiranje užitnine v lastni upravi?

Je-li deželni glavarju znano, da je rul poročevalce deželni užitnini protitemu sklepu na javnem shodu, naglašujoč, da bi imel deželni užitninski urad silno veliko moči in upliva na krčmarje in mesarje, ki so temelj Tumove stranke? In takemu človeku izroči referat o tem za našo deželo tako

Kljunova, smetane gospa Bezgvčeva, vzemite pečiva gospica Marjana.

Sladkulja: Prav radovedna sem, kako se konča pri Habetovih — lepe reči!

Kljunova: Pri Habetovih...

Jezičkova: Kaj pa, kaj pa?...

Bezgvčeva: Povejte vendar, gospa Sladkulja!

Sladkulja: No, jaz pravim vedno, kaj meni? jaz pometam pred svojim pragom in se ne brigam nič za druge; — a tako ne more iti naprej pri Habetovih; taka potratnost. Mislite si, preteklo nedeljo, so imeli pečeno gos na mizi — ej! jaz sem jo vonjala — in danes sem videla z lastnimi očmi, da je Habetovski majal kozličev rep iz cajne, ko se je s trga vračala domov.

Jezičkova: Kozličev rep!

važnem vprašanju! Ali se ne pravi to narediti kozla za vrtnarja?

Vsa dežela ima tudi pravico, da izvé, je-li res ponudil zakupnikov posredovalec deželi v okroglem številu 20.000 K (t. j. 25%) več nego lani samo od deželne užitnine v goriškem mestu, ker so mestni mesarji in krčmarji dali pooblastilo dež. odboru, naj sprejme dežela erarsko užitnino v svojo upravo? K sreči niso mestni krčmarji in mesarji temelj „nar.-napredne“ stranke, in če bi bil dr. Tuma tudi tu zaprečil njihove podpise, kakor je njegova stranka to zaprečila v goriški okolici, na Tolminskem in Cerkljanskem; a dežela bi bila imela samo v goriškem mestu 20.000 K škode. In če bi se bila ta nakana posrečila, kdo bi bil imel dobiček od tega? — Krčmarji in mesarji? — Kaj še!

Izvestno je, da bi bil ponudil deželi sedanji zakupnik tudi za goriško okolico vsaj 20.000 K več nego plačuje sedaj, predno bi jo bil prepustil deželi v lastno režijo, ako bi se bila izrekla večina krčmarjev in mesarjev za deželni odbor. In kdo je to prepredil? — Deželni odbornik in poročevalec o užitnini, dr. Tuma, ki je „farbal“ krčmarje in mesarje na shodu v Vrtojbi z ustanovo krčmarskih zadrug, o katerih pa ni sedaj ne duha ne sluha. Kdo ima dobiček od tega? — Vsakako le privatni zakupnik!

Ali so na svetu še kje taki odnošaji, da glasuje odbornik in referent o užitnini v deželni zboru in odboru za uvedenje užitnine v deželno režijo, a ruje potem javno protinji? In to ne radi tega, ker bi bil ta korak škodljiv deželi, ampak le radi tega, ker bi razrušil temelj odbornikove stranke, t. j. ker bi ne bil v prilog nekaterim „naprednim“ krčmarjem?

To so vnebovpijoče razmere, in — res — potrebno je, da se javno pojasnijo, da vsa dežela lahko razsodi, kje so „sleparji našega ljudstva“.

Prepustivši to vprašanje slovenskim poslancem, preidemo k stvari.

Temelj zakonskemu načrtu za davščino na žganje, kateri je bila vlada

predložila deželni zborom, a se je bil tem potom ponesrečil, je sledeči:

Vlada je nadzorovala za-se skozi 4 leta, od 1896.—1899. l., uporabo žganih opojnin ter nabirala dotične podatke. Na podlagi najvišjega konsuma je določila odškodnino posameznim kronovinam, ako se odpove njej v prilog svoji pravic do naklad od takih tekočin. Količino največjega konsuma, reduciranega v čisti alkohol je povečala za 5% v kronovinah, katere so že imele naklade na tovrstne tekočine, ker je uverjena, da se bode množil konsum od leta do leta. Vsako hektolitersko stopinjo (t. j. 1 liter č. alkohola) zaračunala je po 20 h, a odbila potem od tega nečistega zneska 6 1/3% svojih režijskih stroškov. Izneske, zaračunene po teh pravilih, ponudila je posameznim kronovinam za prihodnjih 10 let.

Po tem načrtu bi dobila:

Čisti znesek v kronah	6 1/3% vladni režijski stroški	Znesek a 20 h pr. l.	S 5% poviškom	Je imela 1899 l. konsuma hl čistega alkohola	D E Ž E L A
65.312	4408	69.720	3486	3320	Goriška
64.881	4379	69.260	3463	3298	Istra
94.764	6396	101.160	5058	4817	Trst
44.918	3042	47.960	2398	2284	Predarelsko

Po istih pravilih bi dobila Kranjska 323.488 K od 16.444 hl. č. alkohola, Štajerska 658.985 K od 33.498 hl, Koroška 513.784 K od 26.117 hl itd., kakor vsak lahko izračuna.

Zadnje tri kronovine so imele pobiranje deželni naklad v svoji upravi in ker so bile naklade večje od vladnih, so imele primerno tudi večje dohodke: Kranjska 868.861 K, Štajerska okroglih 900.000 K, za Koroško manjkajo podatki, vlada jih ni objavila.

Kastor; saj veste oni velik, črn, kodrast pes z rudečim ovratnikom —

Sladkulja! No, kaj pa je bilo s Kastorjem? Saj sem ga še davi srečala.

Kljunova: Mislite si; potuje neki Anglež skozi naše ljubo gnezdo, zagleda psa in se zatelebi vanj ter ga hoče kupiti — on ponudi — nezaslišano — ve ne bodete tega verjele — a na svojo čast Vas zagotavljam, on ponudi, pravim, za žival pet napoljonov, reci pet napoljonov. In zdaj prihaja najlepše; Suhadolčevi ga ne dajo in odbijejo pet napoljonov! Kaj pravite k temu!

Sladkulja: No, tem je pač potrebno —

Jezičkova: Pet napoljonov! Ti so zreli za norišnico?

Kljunova: Da, in kaj menite, zakaj? Smešno! Ker je Kastor nekaj

Kljunova: Oh, to je preveč!

Sladkulja: Tako ne more iti naprej! S tako potratnostjo se morajo ljudje ugonobiti. A čujte; s tem še ni končano, kar sem hotela povedati. Ko sem še strmela nad kozličjim repom in nad toliko potratnostjo, kaj vidim? Sodnijski sluga je prinesel Habetovim debelo pismo s petimi pečati. Z okna sem videla vse to. Stavim, da je bila kaka terjatev, če ne morda rubež!

Kljunova: To je strašno!

Bezgvčeva: Grozovito!

Sladkulja: Tudi me bi se rade osladile s kozličjevino — a kdo si more kaj tacega privoščiti?

Bezgvčeva: Jaz nisem že nad tri mesece vonjala nobene gosi; da bi jo bila pokusila, o tem niti misliti ne!

Kljunova: Ker že govorite o gosi, prihaja mi na misel Suhadolčev

Količina konsuma v teh kronovinah, po vladnih organih opazovanega, se ujema povsem z ono po dotičnih deželnih upravah izkazanega. Na Štajerskem je znašala razlika med vladno opazovano in po deželi obdačeno količino le 9 hl (beri devet hektolitrov) pri ogromni vsoti 33.498 hl. Iz tega se razvidi, da je napor „Sočinega“ člankarja: skrčiti goriški konsum na polovico in še nižje doli, p r a v i p r a v c a t i h u m b u g. Mogoče, da pride kaj špirta v razprodajo po tihotapstvu, toda tega ne more tudi vlada kontrolirati in uračunati.

Da je imela naša dežela pobiranje železnih naklad v lastni upravi, bi bila vsakako izkazala l. 1899 konsuma žganih opojnin 3320 hl, in to je jedino pri tem merodajno. Režijski stroški ne pridejo v poštev, ker vlada se ozira le na kosmati dohodek žganin.

Pri nas znašajo naklade 20 h za špirit pod 55% in 36 h nad 53%. Vsak človek mora priznati, da je torej povprečnica 24 h za vsak liter na drobno prodanega špirta ali žganja — zelo nizka.

Ker je v prometu obče 40% ni špirit, znaša torej pri nas naklada za vsako hektolitersko stopinjo, t. j. za vsak liter čistega alkohola $2\frac{1}{2} \times 24 = 60$ h. Po tem takem postavlja račun za Goriško takole: 3320 hl konsuma iz leta 1899 je pomnožiti za 5%, kar daje 3486 hl, po 60 K od hektolitra znaša $3486 \times 60 = 209.160$ K. Če odbijemo $6\frac{1}{3}\%$ režijske stroške, ostane za deželo 195.936 K.

Vlada je računala povsem po tem ključu, zaračunala je pa le 20 K za hl č. alkohola, zato je ponudila deželi le 65.312 K. Ako bi računala po primerju naših naklad, ponuditi bi nam morala vsakako trikrat več, torej $65.312 \times 3 = 195.936$ K. To bi bili tudi dobili, ako bi bili imeli pobiranje naklad v lastni upravi ter izkazali dohodke, odgovarjajoče našemu konsumu in našim nakladam. A ker smo dobili od zakupnika povprek le 43.610 K na leto, nam vlada ni mogla več ponuditi, trdeča, da smo itak še na dobičku.

Torej dežela bi morala dobiti 195.936 K, a dobi le 65.312, razlika znaša na leto 130.624 K in za deset let 1.306.240 K.

Ta račun je čist in jasen, na tem ni kaj glodati. (Konec prih.)

Tumovo politično društvo za pevce.

(Dalje.)

Danes pride na vrsto 3. točka Tumove „poslanice“, s katero je hotel prikriti svojo eminentno „umetnostno“ namero: vpreči petje v jarem politike. V tej točki pravi, da ga je vedla k temu okoliščina, da ni prava naloga niti „Čitalnice“ niti „Sokola“ gojiti petje in glasbo, ali le v svrhu prirejanja društvenih veselice, dočim morajo biti pri pevskem in glasbenem društvu nasprotno svrha: redne pevske vaje in glasbene vaje, in služijo javni nastopi le v izpodbudo pevcem in občinstvu. —

*) Po zak. načrtu sprejetem v drž. zboru dobimo le 62.178 K, odbije se namreč povisek za Kranjsko, Štajersko in Koroško — drugim deželam.

malega Hinkota potegnil iz vode in mu rešil življenje. Iz hvaležnosti! Hvaležnost do psa!

Jezičkova: Imenitno!

Sladkulja: Naj bi bili raje hvaležni ljudem; to bi bilo pametnejše. O tem bi jaz lahko povedala lepe reči!

Bezgačeva in Jezičkova: O, povejte, povejte no!

Kljunova: Najprej prosim besede!

Sladkulja: No, če že mora biti, pa govorite, gospa Kljunova!

Kljunova: Pozdeva se mi, da ni danes pri naši gospej Korduli vse tako, kakor bi moralo biti. —

(Kordula je molče sedela in le tu pa tam zdihovala.)

Jezičkova: Da, gospa Kordula je štirikrat zdihnila; jaz sem to štela.

(Kordula skriva obraz v robec.)

(Dalje prih.)

Iz te argumentacije kuka pristen Tumov „Steckenpferd“, t. j. formalizem in parada. Kdor tega ne veruje, naj le posesti dr. Tumo v „njegovi“ rezidenci, v politični hiši, katero smo njemu, Negoričanu, priredili mi, Goričani, ali — natančneje rečeno — katero si je priredil sam. Nekdo nam je pravil, da mrgoli tu visoko-bobnečih napisov in naslovov bolj nego v kaki namestništveni palači. Izpod teh prihajajo in pod nje zahajajo mladi gospodje z obrazi, ki bi pristojali samim ministerijalnim šefom. Mi jim ne štejemo to v greh, ker vemo, da jih uči te nadutosti dr. Tuma sam. Namen pa je prozoren. On hoče s tem imponirati našemu priprostemu kmetiču, da bi ta imel „rešpekt“ pred „mogočno“ „napredno“ stranko. Ni čuda torej, če se s trebuchom za kruhom s Kranjskega sem prišli Pohlina, Verniki (in kakor se še imenujejo) gerirajo za nekake mentorje naši inteligenciji, katere zasluga je, da eksistuje blagajnica, iz katere uživajo oni svoj vsakdanji kruhek. —

Pa vrnimo se k petju! Dr. Tumi je torej formalizem tako zašel v kri in meso, da ne more — po njegovem mnenju — gojiti petja društvo, ki ne nosi pevskega naslova. Mi seveda nismo tega mnenja. Dr. Tume mnenje izvira večinoma — poleg njegove naklonjenosti za formalnost iz dejstva, da se petje bolj goji v pevskih društvih nego v drugih. To pa je le posledica neugodnih socijalnih razmer. Na vaseh n. pr. se dobi skoraj povsod toliko mladeničev in mož, zmernih petja in imajočih za to veselje, da se ustanovi pevski zbor, ko se je našel tudi učitelj. Ko je pa pevski zbor skupaj, je prav naravno, da mu dajo še obliko pevskega društva. Tako postane sestava zbora trdnjša, in pevci se lahko vežejo k malim prispevkom za nabavo kakega glasbila in muzikalij. Ustanovitev drugih društev, n. pr. čitalnice ali bralnega društva je zvezana že z večimi troški in zahteva tudi več žrtev. Zato pa imamo po vaseh mnogo več pevskih zborov ali pevskih društev nego drugih društev. Življenje na kmetih to bistveno pouspešuje. V dolgih jesenskih in zimskih večerih pač ne more kmetski fant iti spat kakor kokoši. Njemu je torej velika zabava, da hodi — tudi vsak večer — k pevskim vajah, katere tudi redno obiskuje. Vse drugače je v mestu. V mestu je vzdrževanje bralnih društev mnogo lažje nego pevskih društev. Troškovno vprašanje ne pride v mestu, kjer je več denarja nego na kmetih, niti v poštev. Drugih žrtev pa bralna društva niti ne zahtevajo. Ali hodijo društveniki čitat ali ne, je isto; dovolj da plačujejo društvenino. Vse drugo je pa s pevskim društvi. V pevskem društvu je glavni faktor pojoči društvenik. Žrtva, ki se zahteva od takega društvenika, se ne da nasproti članom kakega bralnega društva niti primerjati. Posebno za pevca v mestu je ta žrtva še mnogo večja. Mestnemu pevcu niso pevske vaje zabava, ampak prava pokora. Meščanu ni najdaljši zimski večer predolg. On najde dovolj zabave v gledališču, kavarnah, pivarnah, gostilnah itd. Zato je pa izključeno, da bi bil mestni pevec tako reden kakor vaški. Poleg tega stane pevska društvo v mestu mnogo več nego na vasi; treba plačevati učitelja, najemščino za prostore, treba večjih stroškov za glasbila in muzikalije. Da bi pevci sami to plačevali, je mnogo zahtevano. Pravičneje je pač, da plačujejo to drugi, ki niso pevci, ki se s petjem ne trudijo. To nalogo imajo navadno ustanovni in podporni člani pevskih društev. Ali teh dobiti ni tako lahka stvar. Tudi ni tako čudno. Malokedaj se dobi nepevec, ki bi bil toli navdušen za petje, da bi na mesec plačeval nekaj kronic le za petje, katero le tu pa tam sliši. Tumovo društvo eksistuje že blizu 8 mesecev, ali njega nepojočih članov število je enako neki okrogli številki.

Po teh premisah moramo priti do zaključka, da je za pevske zборе osobito v mestih velika sreča, ako so integrujoči del kakega nepevskega društva, katero jim

daje prostore, glasbovine in česar treba. Plačujoči člani takega društva so zajedno tudi podporni člani pevskemu zboru, ali le indirektno, da se tega niti ne zavedajo. Plačujejo pa društvenino radi; kajti za ta prispevek uživajo čitanje, udeležbo pri veseliceh („besedah“) in pevskih produkcijah. Pojoči člani se tem intenzivneje posvečujejo nalogi svojega pevskega zbora, ker jim ni bito v skrbeh za njega gmotno stran. Poleg tega se jim nudi še neka druga ugodnost. Društvo dovoljuje lahko pevcem v priznanje za njih trud brezplačno uživanje istih pravic, kakor jih imajo drugi plačujoči društveniki. To ni le moralna vzpodbuda, ampak tudi gmotna podpora onim pevcem, kateri stoje še le na pričetku svoje karjeve, ali katerih gmotno stanje ni baš cvetoče. Tako ravna naša „Čitalnica“ že mnogo let sem. Pevci plačujejo društvenino le prostovoljno; kdor hoče, je popolnoma oproščen. Čitalnični odbor je doslej celo tako delikatno ravnal, da je prihajal onim mladim gospodom pevcem, katerim višja izobraženost nekako otežuje prošnjo za oproščenje od društvenine — da jim je prihajal — pravimo — naproti s tem, da je društvu čuvaju naročal, naj od teh gospodov ne pobira mesečnine. In tako so vsi ti gospodje pevci brezplačno zahajali v čitalnične prostore, čitalni časnike, biljardirali, udeleževali se plesov in drugih čitalničnih veselice. To je sedaj, ko jih je dr. Tuma zvalil v svoje društvo in jako prefrigano (povemo že kako) iz njih izvil sklep, da ne smejo pri čitalničnem petju več sodelovati, seveda vse odpadlo. (Tu imate, ljudje božji, zopet eklatanten dokaz, kako sveto si je moral dr. Tuma priseči, da bo zasejal med goriškimi Slovenci tudi v najbolj skritem kotičku prokletstvo razdora!)

Tumovo mnenje, da ne spada gojitev petja v društva, ki nimajo naslovca pevskega društva, je torej povsem krivo. Dejstvo, da imajo po drugih mestih samostojna pevska društva, ne ometa naše trditve, kaže temveč, da niso imeli zbori teh pevskih društev ugodne prilike, da bi se bili priklopili kakemu drugemu društvu, ki bi bilo zanje skrbelo. Ker je imel torej čitalnični pevski zbor to ugodno stališče prav ne vemo, kako naj imenujemo nesrečno Tumovo roko, ki je to tendencijozno raztrgala, kako naj imenujemo njegov obraz, da si upa to pogubno delo s „pretveza mi“ še zagovarjati!! Ali misli dr. Tuma, da se bomo poklekujemo pred njim po tleh, da se bomo še divili njegovim konfuznim mahinacijam, kakor se morajo oni, katere je on vpregel v svoj jarem? Dr. Tuma — upamo — ni tako otročji, da bi hotel trditi, da so redne pevske vaje v „Čitalnici“ in v „Sokolu“ nemogoče, ker se ne vrše pod firmo „pevskega društva“. Da ni prava naloga „Čitalnice“ (o „Sokolu“ bomo govorili pozneje enkrat) gojiti petje, piše dr. Tuma; a mi vemo zakaj? — Ker se mu ni letos posrečilo dobiti „Čitalnico“ v svoje roke, kakor je „dobil“ „bralno in podporno društvo“. In res v „Soči“ smo že čitali obljubo dr. Tume članom „podpornega društva“, da jim ustanovi iz njih srede posebni pevski zbor. Torej Čitalnica mora opustiti svoj pevski zbor, ker ni Tuma nje predsednik, „podporno društvo“ pa dobi pevski zbor, ker je Tuma njega predsednik. Zares klasična načela! Potem pa dr. Tuma še „brblja“ o nalogi „Čitalnice“! Da, da, g. doktor, naša Čitalnica ima svojo nalogo, katero izvršuje že malone 40 let, t. j. gojitev pevske (narodno-glasbene) in dramske umetnosti. Tej svoji dvojni nalogi se „Čitalnica“ ne more odreči, dokler je ona jedino združevališče mestne inteligencije. Naslov „Čitalnica“ naj dr. Tumo nič ne moti! Ta naslov ji je bil v preteklosti celo potreben in je še potreben; kajti čitanje je oni faktor, ki družbi čitalničarje vsak dan v društvenih prostorih, česar petje in dramska ne moreta. Dokler mestni Slovenci ne bomo socijalno toliko napredovali, da si priborimo ugod v mestno

gledališče ali si vsaj zgradimo „Narodni Dom“*) toliko časa mora „Čitalnica“ ostati, kar je in kakor je. Kdor „Čitalnico“, v tej eminentno narodni nalogi zavira ali jo skuša celo zatreti, ta uničuje našo narodnost v Gorici, ta je torej nje uničevalec. Dr. Tuma dela na vse kriplje, da bi „Čitalnici“ s korenino izrul vsako možnost izvrševanja jednega dela nje naloge, t. j. gojitve petja. A ne le to; on hoče „Čitalnico“ postaviti tako na suho, da bi ne mogla za svoje veselice dobiti pevecv niti od kje drugod. Zato je prepovedal svojim pevcem sodelovati v „Čitalnici“ Ni pa pomislil, da ne more „Čitalnica“ brez petja izvrševati tudi drugega dela svoje naloge t. j. gojitve dramske. Katero društvo naj pa to prevzame, o tem dr. Tuma popolnoma molči. Kaj ne, kako „fletno“ je podirati in na podrtinah ničesa postavljati! To bi znal še kdo drugi, ne samo dr. Tuma. — Ako sta „Čitalnica“ in „Sokol“ doslej gojila petje, da sta prirejala veselice, sta izvrševala pač le glavno nalogo, za katero mora težiti tudi vsako pevska društvo. O gojitvi petja v druge namene, posebno o popevanju in popivanju po krčmah, smo povedali svojo mnenje v predzadnjem članku. Take „redne“ pevske vaje kakor so v Tumovem društvu, so bile tudi v „Čitalnici“ in v „Sokolu“. Mesečni je že prešel, kar je prepeljal dr. Tuma svoje društvo v „nove“ „krasne“ prostore, a le ne vprašajte ga, koliko „rednih“ vaj so že imeli pevci v teh „krasnih“ prostorih. Kdaj bo konec tega „farbanja“? Naj bi bil dr. Tuma se toliko trudil za čitalnično petje, kakor se zdaj napenja plačujoč in pojoč za svoje, potem bi bil videl, kake izgledne redne pevske vaje bi bile v Čitalnici, drugače kot so v njegovem društvu, kjer so „pevci“, ki imajo še le pevci postati, prave coklje drugim. —

(Dalje prih.)

Dopisi.

Iz Dornberga. — Dne 3. t. m. se je tukaj vršila volitev novega županstva. Završila se je povsem složno, mirno in častno. Županost je bil zopet jednoglasno izvoljen gosp. **Fran Berec**. Podžupani so bili tudi jednoglasno izvoljeni in sicer: gg. **Dr. Ferdo Rojic**, **Josip Mrevlje**, **Ant. Vodopivec**, **Jos. Šinigoj** ter z večino glasov **Anton Rojic**, **Jos. Cotič** in **Jos. Saksida**.

Da so se završile volitve tako složno in častno, to jako grize v dušo nekatere propale obč. zastopnike; da so propali, so si sami krivi, ker so ostavili pravo pot ter jo krenili na krivo, katera vodi, osobito naš kmetski sloj, v nesrečno gmotno stanje ter dušno temoto.

Še dan napovedane volitve so nekateri prejšni obč. zastopniki lazili okrog novoizvoljenih starih liki lokavi izgubljeni duhovi, da bi jih naščuvali ter povzročili med njimi razpor — a naši novoizvoljeni obč. zastopniki ostali so trdni kakor skala svojemu poklicu. — Slava jim!

Omeniti moram še, da o času volitve župana se je bilo priklatlilo v volilno dvorano neko bitje, ki tlači travo na mirenskih livadah, hotec napraviti med obč. zastopniki zgago — ali še pravočasno sta ga zapazila g. župan ter vladni zastopnik in ga iz dvorane odstranila — kar je bilo tudi nam vsem prav, jedino njemu samemu ne.

Iz Kožbane. — Dovolj mi, ljuba „Gorica“ k mojemu poslednjemu dopisu še nekoliko nadaljevanja, to pa radi tega, da povem, kako vsi rodoljubni Kožbanci želimo, da bi se zopet povrnili k nam oni lepi časi, ko smo še vsi kakor jeden delali za narod,

*) Pred leti je dr. Tuma mnogo sanjari o „Narodnem domu“, katerega da bo zidala v nekaterih letih „Ljudska posojilnica“. Zdaj je popolnoma utihnil. Prav naravno! Kje naj vzame posojilnica, ki je sama potrebna in mora skrbeti za druge potrebe, n. pr. „pevske društvo“, zato potrebna sredstva? Dr. Tuma naj bi bil ubogoljub, ki so mu svetovali, naj pusti posojilnico ali politiko. Ured.

dokler ni prišel tisti — „Miha“, ki je imel svoje posebno „rodoljubno“ veselje na tem, da naz razdružiti. No, večina od nas je kmalu spoznala, da „možic“ nima za našo narodno stvar dobrih namenov, zato mu ni šla na lim; nekateri so si pa le dali po „Mihi“ zavezati oči, da jih je potem vlekel po tami nekam, da revčki še sami niso znali, kam gredo. Zdaj pa, ko jim je padla mrena z oči, so se začeli vračati zopet k nam na svitlo, kjer so prej z nami zadovoljno živeli, a „Mihota“ ne pogleda nobeden več. Mi pa vsakega, ki se prijateljski k nam vrne, veselo sprejmemo, pa nam tudi vsaki pove, kako in od koga je bil zapeljan...

Slučajno je bilo te dni, da se snidem z jednim od teh zapeljanih, pa začneva govoriti o marsičem; polagoma prideva tudi na državnozbornske volitve V. kurije, kako se je vršila v Kožbani.

Prijatelj mi pravi: Ne zamerite nam, saj mi nismo krivi, da sta bili dve stranki na dan volitve v Kožbani, ampak tega je le kriv oni učitelj (ah! op. st.), kajti on je že par dni pred volitvijo naše ljudi nagovarjal, da naj volijo može, ki so od „narodno-napredne“ stranke itd. itd. Pa tudi one dopise „od beneške meje“ piše, kakor smo na sledu, omenjeni učitelj. Zavoljo tega nam oprostite ker mi smo nedolžni, mi tega nismo prej razumeli, a zdaj vidimo da nas je učitelj zapeljal. Jaz pa in več mojih tovarišev, smo se oklenili zdaj tem močnejše vaše stranke, ker smo spoznali, da nas je zapeljivec le vodil za nos, kar pa se mu ne posreči nikdar več. Samo ovaditi me ne smete, ker drugače bi bil učitelj jezen na me“. — Ko se dovolj razgovoriva, se podam na kozarček belega k „stelli benedetti“, notri pa zagledam po prijatelju mi označenega „Mihota“ sedeti pri mizi. Izpijem svoj kozarček in grem, „Mihota“ pa sem si še prej dobro ogledal. Pa poglejmo zdaj one dopise „od beneške meje“, ki jih je zagrešil po prijatelju opisani učitelj „Mina“ v „Soči“ in „Primoreu“. Ali ni to napad, združba, psovnanje in grdenje preč. duhovščine in drugih? Zares, lepa čast!

Da mu podrepnik izza Golegabrda marsikaj „premeva“, je samo ob sebi umevno, saj kaj tacega, kakor je bilo v onem „namečku“ v „Soči“ pisano, zamore se zmlati in nabrati le v — Mlinar, v katerem se tudi neoprani „Zamorčki“ delijo onim, ki prinesejo žito mlet; z ostalimi — in ostane jih vedno dovolj, ako se vzame, da jih gre okoli — 3000 „po deželi“ — pa mašijo od miši razjedene luknje v žakljih. — Mlinar pa marsikaj sliši in čuje od onih, ki nosijo v mletev, vsaka jezična babica prinese merico novosti, iz katerih se potem izmeljejo „napredni“ otrobi. Ko je vreča otrobi polna, pa hajd mlinar z njimi k — učitelju, da jih odda preslavnemu uredništvu „Soče“, katera jih potem raztrese somišljenikom „po deželi“ v „3000 izvodih“.

Politični pregled.

Državni zbor.

V torkovi seji je poslanska zbornica vsprejela šestmesečni proračunski provizorij v drugem in tretjem branju z veliko večino glasov. Razni govorniki so povdarjali, da bodo njih pristaši glasovali za ta zakonski načrt, ne da s tem izreka sedanji vladi zaupanje, marveč le za to, ker zahtevajo to državne koristi. Ministerski predsednik je izjavil, da sedanja vlada ne bode vladala ne proti Nemcem, pa tudi proti kateri drugi narodnosti ne. Tržaškemu poslancu Hortisu, ki je očital vladi, da nima za tržaške Italijane drugega nego policijo in državnega pravdnika, je odgovoril ministerski predsednik, da-li je druga železniška zveza in razširjenje tržaške luke, za kar bode morala vlada toliko potrositi, tudi le policija in državni pravdnik? Trentovcem je povedal dr. Koerber, da hoče vlada njihove želje glede razširjenja autonomije sicer upoštevati ali Tirolska da mora ostati celokupna in nerazdeljena.

Poslanska zbornica ima še danes in prihodnji ponedeljek sejo, potem se pa zasedanje pretrže ter odloži do jeseni.

Gosposka zbornica.

Gosposka zbornica je v sredo v svoji seji sprejela v vseh treh branjih zakonski načrt zadevajoč pristojbine glede

prenosa lastninskih pravic. Istotako je vsprejela tudi zakonski načrt glede prenosne volilnega reda trgovske zbornice. Poleg tega je vsprejela tudi zakonski načrt zadevajoč prodajo umetnega surovega masla (margarina) in kar je za nas najvažnejše, sprejela je tudi v vseh treh branjih vladne predloge o investicijah, torej sprejela tudi zgradbo Bohinjske železnice.

Domače in razne novice.

Društvo „Sloga“ vabi uljudno svoje društvenike, da plačajo za časa letnino za tekoče leto, ki znaša eno krono, ter pozivlja one, ki so zaostali z letnino za leto 1900, naj jo plačajo prav gotovo do konec t. m.

V Gorici, 1. jun. 1901.

O d b o r.

Duhovske vesti. Č. g. Janez Kum ar, vikar v Ravnici, je imenovan kuratom v Pevmi. Na njegovo mesto v Ravnico pojde č. g. Valentin Zega, kaplan v Bovcu. Č. g. J. B u d i n stopi v red oo. lazarislov.

Smrtna kosa. — V torek dne 4. t. m. je umrl po dolgotrajni in mučni bolezni (zadela ga je namreč večkrat kap) v Gorici g. Peter Leupušček, c. kr. sodni sluga v p. v 77. letu svoje starosti. — 1. t. m. pa je umrla soproga pokojnega g. Katarina Leupušček. — Pokojna sta bila stariša c. kr. avskultanta g. Fr. Leupušček-a v Gorici. N. v m. p.

Grofica Ksaverina Attems umrla. — Visokorodnega gospoda grofa Žigo Attemsa iz Podgore zadela je v nedeljo bridka nenadomestljiva izguba. V Monakovem umrla mu je namreč plemenita soproga grofica Ksaverina Attems, rojena grofica Waldburg, v 40. letu svoje dobe. Blaga pokojnica bolehal je že delj časa; ker so pa mislili, da jej bode zrak njene rodne dežele — rojena je bila namreč v Kissegru pri Bodensee-ju — pomagal, prepeljali so jo v Monakovo, kjer pa je po kratkem bivanju umrla.

Za „Šolski Dom“ je prejelo naše upravnništvo: Č. g. Mihael Kragelj, kaplan v Cerknem 10 K. — Hvala!

Predavanje. — G. prof. V. Bežek, kot član „Slov. šolske Matice“ bo predaval v četrtek dne 13. t. m. ob 11. uri predpoludne v goriški čitalnični dvorani „o našem pravopisu“. — Gostje dobro došli.

Procesija sv. Rešnjega Telesa. — Ob tako krasnem vremenu kakršnega smo si za to lepo cerkveno svečanost le želeli zamogli, se je vršila letos v našem mestu procesija sv. Rešnjega Telesa. Že kmalu zjutraj si videl po mestu vse polno belo oblečenih deklic, ki so te spominjale najlepšega praznika v letu. Ob 8. uri pa se je pričela iz stolne cerkve procesija, ki se je razvila z najlepšim cerkvenim sijajem. Procesijo je vodil Nj. eminenga kardinal dr. Missia ob veliki asistenci prečast. duhovščine. Procesije so se udeležili zastopniki vseh v Gorici se nahajajočih oblastev poleg vseh cerkvenih redov, šolskih in drugih zavodov ter neprégladna množica vernega občinstva. Pri procesiji sta sviral mestna in vojaška godba, častni defilé pri Najsvetejšem pa so napravljali vojaški topničarskega oddelka. Pri oltarjih so krasno peli bogoslovci in dijaki tukajšnjega Alojzijevejšča, najlepši kiné procesije pa je bila tudi letos nepregledna vrsta belo oblečenih in s svežim cvetjem ovenčanih deklic. Na Travniku je bil razpostavljen bataljon tuk. pešpolka št. 47. Po vsakem blagoslovu je oddala navadno salvo častna kompanija brambovcov, kateri salvi je sledilo grmenje topov z Grada.

Popoludne ob 6. uri je pa bila lepa procesija na Kostanjevici, katere se je istotako udeležilo ogromno vernega ljudstva iz mesta in okolice. Tu pa so krasno peli redovniki frančiškanskega samostana.

O le naprej, o le naprej, dokler je še vetra kej!! — Tumovo politično društvo je že prestopilo v nov stadij. Povzeta pravila „Glasb. Matice“, ki bi bila prinesla Tumi drugod očiteno odpor, katerim se pa goriški „božji volki“ servilno uklanjajo, so že izčrpana. „Glasb. Matica“ je že nadkriljena. Dočim se ona še ubija z izvajanjem pravil, katera je dr. Tuma tako mojstersko eskamotiral za svoje društvo, prehaja že on čez nje na dnevni red. Ljubljana, sramuj se, Gorica te je prav po Cezarjevo premagala. K Tumi naj se pride „Gl. Matica“ učiti, kako se nje pravila uveljavljajo. To gre prav po otroče. Otroci začnejo zidati cerkev, ker pa ne gre, začnejo zidati zvonik. Tako tudi dr. Tuma. Z njegovo „Glasbeno Matico“ v Gorici ne gre in ne gre. Kaj, če se bodo začele pevcem „oči odpirati“! Zato naglo peska v

oči: Odložimo do jeseni Gorico, pa idimo ven, ven v okolico. Začnimo z ustanavljanjem pevskih društev! — O srečen, o blažen „začetek“! Kaj bi Tuma počel, ako bi tebe ne bilo! Gotovo se večkrat svoji „madjarski sreči“ smeje: Ali se dajo ti Goricanje za nos voditi; tepci. niti tega ne vedo, da se „začnejo“ lahko tudi zvezde z neba klatiti. Ha, ha, ha! Zatorej v nedeljo vsi v Podgoro. Začne se začetka začetek v začetnem ustanavljanju začetnik pevskih društev po okolici. O le naprej, o le naprej, dokler je še vetra kej! —

Nekaj odgovora na izjavo „Gor. lj. pos.“ v zadnji „Soči“ prinesemo v prihodnji številki našega lista. Za danes naj opomnimo samo, da je napravila ona izjava na nas utis, kakor da bi bili mi zaprli — sapo gospodi okoli „Soče“ in okoli „Gor. lj. pos.“ Nekaj smešnega, ki tiči v oni izjavi, naj pa že danes povemo. Dr. Tuma je predsednik „Gor. lj. pos.“ in je tam absoluten gospodar; kajti priznati mora sam, da se mu tam vsi slepo pokorijo, da on tam za vse misli in da on tam za vse — dela. A radi tega je pa tudi izjava njegov izmislek in njegovo delo. Dr. Tuma je pa tudi predsednik urednišvenega nadzorstva „Soče“, torej tudi „Soča“ piše le to in v istem duhu kakor dr. Tuma zahteva. Zato pa je imenitno, da dr. Tuma kot predsednik „Gor. lj. pos.“ prosi dr. Tumo kot predsednika urednišvenega nadzorstva „Soče“, naj opusti vsako polemiko z nami glede „lj. pos.“ Ali ni to divna komedija? Ali ni to za — počt? K oslovskim bream, ki so sledile kot nameček k izjavi „Gor. lj. pos.“ naj opomnimo, da so peklensko zlobne in brezvestne. Mi smo že izjavili, da ni bil g. prof. dr. Kos v nikaki zvezi s članki o „Gor. lj. pos.“, katere smo priobčili v svojem listu in ki so, kakor se kaže, s apo z a p r l i. — da se poslužujemo „Sočinih fraz“ — gospodi okoli „Soče“ in „Gor. lj. pos.“

To izjavo ponavljamo tudi danes in imenujemo nesramnega lažnjivca onega, ki trdi nasprotno. Pa denimo, da bi bil dr. Kos v resnici pisal one članke, za to bi se mu polem ne smela izročiti vzgoja naših deklic! Torej vsim onim, ki ne trobijo v dr. Tumov rog, bodisi gospodarski bodisi politični, bi se ne smela izročiti vzgoja naše mladine! Ali ni to imenitno, pametno? Ali ne zasluži oni, ki kaj tacega piše, da bi se mu puščalo vrh glave? Da, da, A. Gabršček trobi v Tumov rog, zato pa bi bil on najsposobniši za to, da bi se mu izročila vzgoja naših — — — deklic. O ta bi pa že — „vzgajal“ naše deklice, ta!

Pa dosti o tem! Namen teh „plemenitih“ duš je prozoren, a hvala Bogu, prozorne so tudi njih „plemenite“ duše in za to jih poznamo mi in poznajo jih oni, na katere so adresirane njih — denunciacije!

Stavka delavcev v papirnici v Podgori. — V ponedeljek zvečer so delavci v Podgori ustavili delo. Drugi dan, v torek zjutraj, pa so jim sledile tudi delavke. To so storili baje zaradi tega, ker je nameravalo vodstvo tovarne ali pri kalandrih znižati število delavcev in ako bi to ne šlo, pa znižati plačo delavcem sploh. Dalje se je baje dogodilo, da so delavce, ki so bili poklicani na vojaške vaje, hoteli smatrati kot odpuščene od dela, ter se jim je hotelo potem, ko so se vrnili od vojaških vaj in se oglašili zopet k delu, dajati manjšo dnlno nego so jo imeli poprej. Tudi se jim zdita nadzornika Poche in Novak presitna, prvi sploh vsim, drugi pa posebno — ženskam. Vse to jih je torej napolnilo, da so ostavili delo. Nekateri so se podali že v ponedeljek zvečer k g. županu podgorskemu in k g. kuratu, proseč ju, naj pri vodstvu tovarne zanje kaj storita. Naznanili so jima svoje zahteve, ki so bile v ponedeljek večer baje te-le: število delavcev pri kalandrih, kakor plača delavcev sploh naj ostane pri starem. Delavcem ki so poklicani k vojaškim vajam, naj se da v ta namen dopust in ko se vrnejo, začnejo svoje delo pod tistimi pogoji, pod kakoršnimi so izstopili.

Nadzornika Poche in Novak naj se odstranita. V torek popoldne je bil v tovarni v Podgori voditelj okrajnega glavarstva namestništeni svetnik grof Attems osebno, da bi posredoval. Delavci in delavke so bili pozvani, da si vsaka stranka iz svoje srede izvoli po šest zastopnikov, ki naj bi se z vodstvom pogajali. Prišel je zraven tudi dr. Tuma. Nekaterim delavcem namreč se je od izvestne strani pošepnilo na ušesa, naj gredo po advokata Tumo v Gorico in Tuma je res prišel, čeravno bi bil moral vedeti, da takih pravd ne vodijo advokatje in da bi bilo mogoče celo bolje za delavce, ako jih ni zraven.

V torek pa do sporazumljenja ni prišlo, kajti po tovarniških prostorih so bili nabiti lepaki v treh jezikih, ki so naznanjali, da kdor se do večeraj ne oglaši k delu, ta se smatra kot od dela odpuščen in mu je delavska knjižica pri županstvu na razpolaganje.

Oseba, ki je bila pri tovarniškemu ravnatelju, nam je povedala, da je ravnatelj rekel, da so bili delavci v ponedeljek zvečer pozvani, naj pričnejo delo pod starimi pogoji, delavci pa pravijo, da tega niso čuli, ravnatelj tega baje ni delavcem direktno rekel, ker zna samo nemški, marveč po nekem nadzorniku ki umeje razen nemškega tudi oba naša deželna jezika.

Želeti je, da se doseže čim prej sporazumljenje in sicer ne na kvar našim delavcem. Nam sicer niso okoliščine v Podgorski papirnici natančno znane, vemo pač le toliko, da se pri velikih podjetjih ljudstvo prerado izkorišča in da to večkrat zakrivijo tudi posamezni podrejeni tovarniški organi, samo zato, da se svojim predstojnikom prikupijo, ter na tak način više zlezejo v službi. Zato pa je neobhodno potrebno, da poklicana oblast in pa tudi vodstvo podjetja samega stvar natančno preišče ter dela na to, da se krivica, ako se ista godi, odstrani.

Kakor čujemo je stavke začasno konec, ter so prišli delavci in delavke večeraj na delo. Imeli so namreč v četrtek popoldne shod v Podgori. Na tem shodu so formulirali delavci svoje zahteve ter jih izročili vodstvu tovarne. Vodja je obljubil, da predloži zahteve centralnemu vodstvu na Dunaju s priporočilom, da se jih usliši. Vsled tega so delavci sklenili delo spet započeti, ter čakati odgovor z Dunaja. Med zahtevami, ki so jih predložili vodstvu je pa tudi ona o povišanju plač.

Ravnokar se nam je sporočilo, da so delavci in delavke zopet zapustili delo. Včeraj se je namreč naložilo delavkam, da bi delale dve uri čez določen delavski čas — ne vemo pa ali proti plačilu ali brezplačno. Delavke pa tega niso stobile; marveč so zapustile tovarno ob 6. kakor po navadi. Ko so se danes vrnile, da bi šle ob navadni uri k delu, zaprli so jim vrata ter jih niso pustili v tovarno. Vsled tega pa so še delavci zapustili delo.

Povozil je večeraj predpoludne nek izvošček 3-letno zlatarjevo hčer J. F. v Raštelu. Jedno kolo je šlo otroku po glavi, a drugo čez truh. Otrok je hudo poškodovan, a vendar je upanje, da ga ohranijo še pri življenju. Mi sicer ne vemo koliko je izvošček kriv te nesreče. Opomniti pa moramo na sploh, da se v našem mestu malo ali nič na to ne pazi, da bi izvoščeki po mestu vozili počasi. Vidi se neredkokrat, da drve s konji po najboljdennejših ulicah v največjem diru, a to očitno za to, da občudujejo meščani konje. Take bravure izvajajo pa večinoma privatniki iz mesta in tudi iz okolice. Zadnji čas je, da se proti takim ljudem ostro postopa, ter da se ne čaka da bi dala k takemu postopanju povod šele kaka nesreča. Zlasti pa po Raštelu bi z vozovi sploh ne smeli dirjati, marveč bi morali iti konji po tej ozki, najbolj obljudeni in obiskovani ulici le v korak.

Nesreča. — V četrtek popoldne so pripeljali v bolnišnico usmiljenih bratov 27-letnega Franceta Mužiča iz Šmartina pri Kojsem, ker se je pri streljanju s topi še precej močno po obrazu poškodoval. Zažigal je baje topiče z — žveplenkami. To je sicer jako korajžno ali vendar malo več nego neprevidno.

Razpis službe. V tolniskem političnem okraju razpisujem sledeče službe: 1.) def. učitelja-voditelja v Loggeh-Robedišču; 2.) def. učitelja-voditelja na Ponikvah; 3.) def. učitelja-voditelja v Soči; 4.) def. učitelja-voditelja na Vrsnem; 5.) def. učitelja-voditelja v Smasti; 6.) začas. učitelja-voditelja v Stržišču; 7.) začas. učitelja-voditelja v Šebreljah; 8.) def. ozir. začas. učitelja-voditelja na Ljubinju.

S tem službami so združeni dohodki določeni v deželni postavi z dne 6. oktobra 1900 št. 26.

Prosilci iz drugega okraja naj priložijo prošnji razun drugih spričeval tudi zdravniško spričevalo ter dopišljevo v postavno določeni dobi 6 tednov po svoji predstojni šolski oblastniji.

Lokalne železnice. — Dne 3. t. m. je sprejel državnozbornski železniški odsek vladno predlogo glede zidanja lokalnih železnice. Pri tej priliki je dr. Šusteršič zahteval, naj se vsprejmejo v to predlogo koj sedaj nekatere krajske lokalne železnice, ki so za izvršitev že popolnoma godne in so tozadevne priprave s tehničnega in komercijalnega stališča že dogotovljene. Zahteval je pa tudi, naj bi se za druge železniške zveze prej ko prej začele tehnične priprave. Mej temi železniškimi zvezami je imenoval tudi

zveze Vipavske železnice od Ajdovščine do Postojne, Logateca ali Vrhnike in pa ope od Sv. Lucije do Idrije in od tod cez Poljansko dolino do Škofje Loke. Glede zadnjih dveh prog je pa železniški minister vit. Wittka odgovoril in sicer glede vipavske železnice, da je velika težava radi višinskega razločka mej Vipavo in Razdrtim, ki znaša 400 metrov. Nadaljevanje proge Gorica - Ajdovščina samo po vipavski dolini pa ne bi zadelo ob nobeno težavo in vlada je pripravljena, to progo čim prej izvršiti. Glede idrijske železnice so velike tehnične težave. akoravno je zelo želeti, da se osobito Idrija zveže z velikim prometom.

Procesija sv. Telesa v Trstu se je letos jako mirno in dostojno vršila, četudi so tržaški irredentovci in židje pričakovali kaj drugega. V vsopredu procesije, katerega je izdala škofijska kurija, je bila tudi cerkevna bratovščina sv. Cirila in Metoda pri sv. Jakobu. Ta ima, kakor je znano, svojo lepo zastavo s slovenskim napisom. Ž njo se je imela bratovščina že lani udeležiti procesije sv. Rešnega Telesa, ali lahonskemu žuganju in pritisku se je posrečilo, da se to ni zgodilo, ter da so nastali vsled tega neredi, ki so imeli tudi nekaj slabih posledic za nekatere Slovence. Letos pa se škofijska kurija ni prestrašila in se ni zbal irredentovskih hujskačev, marveč dovolila je, da se udeleži bratovščina procesije s svojo zastavo. To je pa tako razburilo irredentovski Izrael in pod židovsko komando stoječi tržaški mestni zbor, da je še v sredo zvečer bil sklican k izvanredni seji, da protestuje proti škofijski kuriji. V tej seji, za katero je bilo naročeno vse polno tržaške fakinaže, da je na galeriji razgrajala ter sramotila škofa in Slovence, se je sklenilo, da se procesije ne udeleži ne magistral, ne župan, ter vse drugo, kar je odvisno od teh ljudi. Glavno besedo so imeli seveda židje Luzzatto, Morpurgo in Spadoni. Sklenili so tudi, da mesto ne sme prispevati niti novčiča več k cerkvenim slovesnostim ter za druge cerkvene potrebe, razun onega, k čemur je po postavi primorano. Odločno in jako spretno je osmesil to komedijo slovenski mestni starašina g. dr. Rybář rekoč, da mora italijanska narodnost v Trstu stati na jako šibkih nogah, ako vidi nevarnost svojega obstanka v jedni beli zastavi s slovenskim nabožnim napisom. Seveda je fakinaža na galeriji strašansko rjula in napadala dr. Rybář-a in sicer tako, da je jabolko župan dati galerijo izprazniti. No in pri vsem tem se je procesija mirno vršila, a namera večine tržaškega mestnega zbora, ki je bila povsem prozorna, se ni izpolnila. Znamenje, da so Tržčanje laške narodnosti že do grla siti židovske komore ter da jej nečejo več iti na limanice.

To je pa tudi dokaz, da je potrebno pokazati le nekaj odločnosti od za to poklicanih oblastev in vsa žuganja irredentovske klike se izkade v nič.

Državni računarski izpiti bodo v Trstu dne 15. julija. Kdor se jim hoče podvreči, poslati mora svojo prošnjo najkasneje do 10. julija predsedniku izpraševalne komisije in vodju računarskega oddelka na c. kr. namestništvu v Trstu.

Povišanja tržaških okoličanskih učiteljc. — Iz druge v prvo plačilno kategorijo so povišane učiteljice na slovenskih ljudskih šolah v okolici: gospice Evelina Valenčič, Angela Setničar in Gabrijela Komel.

Razstava slik v Zagrebu. — Dva odlična hrvaška slikarja sta razstavila prošli mesec svoje slike v Zagrebu: Medović in Iveković. Največjo pozornost vzbujajo velike zgodovinske slike Medovičeve: „Rimski bakanal“, „Sriemski mučenici“, „Spljetski sabor“ in „Dolazak Hrvata“. Medović je razstavil tudi mnogo studij po naravi, portretov itd. Največji je vendar, kadar se zamisli v velike svetovne ideje in s kistom diha svoja domoljubna čustva na platno. Iveković je pa bolj liričen značaj, ki iz šume in polja zajema predmete svojim slikam. — Razstava je v umetniškem paviljonu na Zrinskem trgu. Tudi številni učenci obeh mojstrov so razstavili svoje slike.

Posnemanja vredno. — Napredni Amerikani hočejo biti zares v vsem prvi. Zdaj so si izmislili zopet nekaj prav izvirnega. V državi Pensilvaniji se je uvedla postavnim potom davščina na — samstvo. Po tem zakonu mora poslej vsak neoženjeni možki, ako je dovršil štirideseto leto, plačati za svoje samstvo 400 kron davka na leto. Dohodek od tega davka se porabi za osnivanje zavodov, v katerih bodo našle varno zavetje stare device, t. j. dekleta, katera se do svojega 40. leta niso mogle omožiti in tudi nimajo sredstev, da bi se

same vzdrževale. Nadaljni prispevek v to svrhu bo de tudi globa 400 kron, katero mora plačati vsakdo, ki bi jemal ženo od drugod t. j. izven mej države pensilvaniske. Na ta način hoče država skrbeti za svoje ženstvo, kar je zares posnemanja vredno.

Slikar in sveti oče. — Nedavno si je nek slikar, katerega proizvodi niso bili nič kaj prida, hotel preskrbovati ceno reklamo. Naslikal je podobo svetega očeta ter potem prosil svetega očeta, naj pod sliko, katera se je slikarju po stari njegovi navadi popolnoma ponesrečila, napiše par vrstic. Z vrsticami svetega očeta je potem hotel slikar delati reklamo. Sveti oče je seve to takoj uvidel, a vendar ni poslal slike slikarju nazaj brez podpisa kakor bi bil slikar zaslužil, ampak je pod izjalovljeno sliko napisal: „Non spaventatevi, sono io! Dal Vaticano 29. Aprile 1901. Leone XIII.“ To se pravi po slovenski: „Ne ustrašite se, jaz sem!“ S tem stavkom iz sv. evangelija je sv. oče sitnega slikarja odpravil.

Prvi električni čoln, ki bo vozil po beneških kanalih, je dospel pred kratkem v Benetke. Izdelali so ga na Angleškem. Čoln je 56 čevljev dolg in 10 širok. Prostora ima za 50 ljudi. Imenovali so ga Alessandro Volta. V Ameriki so električni čolni že deset let v rabi.

Mesto milijonarjev. — V mestu Genf na Švicarskem živi 210 milijonarjev. Ko so pa nabirali za zdravilišče za jetične, so se pokazali milijonarji kot veliki umazanci. Proračun za stavbo je bil narejen na 350.000 frankov, 70.000 pa za pohištvo. Nabrali pa so vsega skupaj samo 181.000 frankov, in sicer skoraj vse med srednjimi sloji in delavci.

Književnost.

Zaščitnikom Levčevega pravopisa v predvarek. — To je naslov brošurici, ki je izšla te dni kot ponatis članka, katerega je spisal in v „Ljublj. Zvonu“ objavil g. V. Bežek, profesor na tuk. ženskem izobraževališču. — Pisatelj te brošurice je razvil svoje nazore glede preosnove in konečne uredbe slovenskega pravopisa. V glavnem je mnenje g. profesorja, da se določi slovenski pravopis v onih mejah, ki so pristopne širši masi narodna, a ne le posameznim filologom, ki si itak vsaka za se priredi svoj pravopis. Ako pa se hoče narod, t. j. maso vsposobiti za pravopis, treba ga urediti uprav analogno splošno slovenski narodni govoric in odstraniti iz njega vse izrastle slovničnih ekstravaganc.

Za določitev v slovenskega in nekakega „oficijelnega“ pravopisa pa treba po mnenju g. pisatelja, da se skliče enketa jezikoslovcev, katerej bodi poverjena ta za naše slovstvo toli važna naloga.

Zahvala.

Potrlih src in globoko ginjena ob tolikem sočustvovanju izrekava tem potom vsem častitim znancem in prijateljem presrečno zahvalo.

Bilo nama je v tolažbo, v kolikor je možno pri takem udarcu.

V Gorici, 7. junija 1901.

Josip in Franc
Leupušček.

„Narodna Tiskarna“ v Gorici
ulica Vetturini 9.

Ilijada.

Povest slov. mladini.

Prosto po Homerju
pripravljuje
ANDREJ KRAGELJ.

S tolmačem važnejših osebnih imen ter obsega 273 strani.

CENA:

1 K 40 vin., po pošti 20 vin. več.
Vezana v platno 2 kroni, oziroma 2 kroni 20 vin.

Dobiva se v „Narodni Tiskarni“ v Gorici, pri knjigotlačih Palllichu v Gorici na Travniku, pri Schweintnerju v Ljubljani in Florijanju v Kranju.

Dunajska borza.

7. junija 1901.

Skupni državni dolg v notah	98-50
Skupni državni dolg v srebru	99-10
Avstrijska zlata renta	117-95
Avstrijska kronska renta 4%	96-15
Ogerska zlata renta 4%	117-90
Ogerska kronska renta 4%	93-—
Avstro-ogerske bančne delnice	16-73
Kreditne delnice	687-25
London vista	240-27 1/2
Nem. drž. bankovci za 100 mark	117-47 1/2
20 mark	23-51
20 frankov	19-08
Italijanske lire	90-75
C. kr. cekini	11-33

Jakob Miklus,

trgovec z lesom in opeko, zaloga pohištva, rakev (trug), vinskih posod, stiskalnice za vino in sadje vsake velikosti, kakor tudi kratkočasnih iger slovenskih „Marijanic“ t. j. ličnih in trpežnih miz iz trdega lesu, ki imajo znotraj tro- ali štiridelno kegljišče z vrtenci in kegljavnično blagajno po najnovejši sestavi, za krčmarje, zasebnike itd.

v Pevmi,

za Soškim mostom, p. Gorica, priporoča p. n. občinstvu svojo bogato zalogo, zagotavlja najhitrejšo postrežbo in jako nizke cene.

Anton Kuštrin

v Gosposki ulici h. št. 23,

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portorico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu, istersko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju. Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Miljsveče prve in druge vrste, namreč po 1/2 kila in od 1 funta. Testenine iz tvornice Žnidaršič & Valenčič v Il. Bistrici. Zveplenke družbe sv. Cirila in Metoda. Moka iz Majdičevega mlina v Kranju in z Jochmann-ovega v Ajdovščini. Vse blago prve vrste.

Po pošti se razpošilja v zabojčkih najmanje po 5 Kg. na vse kraje.

Josip Valentinčič,

pekovski mojster

v Gorici v Raštelju št. 29.

priporoča vedno sveži kruk ravadni in najfinejši,

vsakovrstno pecivo za godove in druge razne „pogrujene“, prav okusne kolače za birmo in poroke, različne torte itd.

Vsa naročila izvršuje točno in natančno po želji gospodov naročnikov po jako zmernih cenah.

Izvolé naj ga torej počastiti z mnogobrojnimi naročili cenj. gg. rojaki v mestu in na deželi.

Odlikovana kleparska delavnica

Artur Makutz

v Gorici

Ozka ulica št. 1. — Via Stretta št. 1.

Priporoča iz lastne zaloge izvrstne in trpežne škropilnice proti peronospori,

(prenovljene po Vermorelovi sestavi). Baker je trd in svetel. Zaliske (valvole) se more lahko premeniti. — Škropilnica je sestavljena priprosto in tako, da škropi lahko na tri načine po volji škropilca.

Cena je zelo nizka.

Sprejmlje v popravo in v prenovljenje škropilnice raznih sistemov in postreže v popolno zadovoljnost stranke.

Priporoča tudi stroje za žveplanje sodov iz cinkanega železa, pripravo za obvarovanje vina pred plesnobo in cikanjem pri točenju iz soda (kan), mehove za žveplanje grozđja raznih sistemov, cevi iz gume za vsakovrstne škropilnice. — Sprejema vsa v kleparsko obrt spadajoča dela, postavlja strelovode itd. itd.

Tiskovine za prošnje v dosego brezobrestnih posojil vinogradnikom

ima v zalogi

„Narodna tiskarna.“

„Krojaška zadruga“,

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici,

Gosposka ulica hiš, št. 7.

VELIKA ZALOGA

vsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za vsak stan in vsak letni čas v največji izber, kakor: sukno, platno, prtenino, Chiffon, oksfort, srovice, vsakovrstne preproge, zavese, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo, srajce. Jäger itd. itd.

Vse po najnižjih cenah.

Cene so stalne brez pogajanja.

Nj. svetost papež Leon XIII.

sporočili so po svojem zdravniku prof. dr. Laponiju gospodu lekarnarju G. Piccoliju v Ljubljani prisrečno zahvalo za doposlane jim stekleničice

— tinkture za želodec —

in so njemu z diplomom dne 27. novembra 1897 podelili naslov »Dvorni založnik Nj. svetosti« s pravico v svoji firmi poleg naslova imeti tudi grb Nj. svetosti.

Imenovanu zdravnik ter tudi mnogi drugi sloviti profesorji in doktorji priporočajo bolehalim G. Piccolijevo želodčno tinkturo, katera krepi želodec, povečuje slast, pospešuje prebavljanje in telesno odprje. Naročila vsprejema proti povzetju in točno izvršuje G. Piccoli, lekarnar »pri angelu« v Ljubljani, na Dunajski cesti.

Tinkturo za želodec pošilja izdelovatelj v skatljah po 12 stekleničic za gl. 1-26 a. v.; po 24 steklenic za gl. 2-40; po 36 za gl. 3-50, po 70 za gl. 6-50, po 110 za gl. 10-80. — Poštino mora plačati p. n. naročnik.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporoča

pristna bela brislih, dalmatinskih in iz vipavskih, isterskih in furlanskih, nogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštna.

Franc Melink,

zidarski mojster v Višnjeviku št. 67,

prevzema vsa zidarska dela po najnižji ceni. — Naročena dela se lično izvršujejo.

